

Małgorzata Pawikowska

Imiennictwo w księgach chrztów parafii Unierzyż na Mazowszu (1670-1800)

Prace Językoznawcze 12, 149-161

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małgorzata Pawikowska
Olsztyn

Imiennictwo w księgach chrztów parafii Unierzyż na Mazowszu (1670–1800)

Naming conventions in the parish registers of Unierzyż in Mazovia (1670–1800)

The subject of the article refers to the baptismal names of the inhabitants of Unierzyż in Mazovia from 1670 to 1800.

Słowa kluczowe: imię, moda imiennicza, Unierzyż, Mazowsze
Key words: name, naming convention, Unierzyż, Mazovia

Unierzyż nad Wkrą, leżący w bliskim sąsiedztwie Mławy, jest jedną z najstarszych wsi na Mazowszu północnym (Panasiuk 2007, s. 9). Nazwę miejscowości utworzono od staropolskiego złożonego imienia **Unieżyr*¹. Dzisiejsza nazwa wsi *Unierzyż*² < *Unieżyr powstała w wyniku „metatezy połączenia dźwiękowego -ży^rś w -rzyś” (Zierhoffer 1957, s. 352).

Materiał imienniczy pochodzi z czterech ksiąg chrztów sumariusza parafii unierzyskiej³, zawierającego nazwy osobowe z lat 1670–1825⁴, spisane przez księdza Mikołaja Szejnę w 1854 r. Ze źródła wyekscerpowałam 57 imion żeńskich, nadanych 715 dziewczynkom i 75 imion męskich, noszonych przez 848 chłopców. Badany okres (lata 1670–1800) podzieliłam na trzynaście dziesięcioleci, w których розміściłam badany materiał onimiczny⁵. Analiza zebranego

¹ Imię to zostało zrekonstruowane z nazwy miejscowej *Unierzyż* (por. Malec 1971, s. 121).

² Por. zapisy *Unezir* 1233, *de Vneszirz* 1400, *de Vnezyrz* 1411, ale *Unierzis* 1578 (Zierhoffer 1957, s. 372–373).

³ Oryginalny tytuł, zamieszczony na pierwszej stronie sumariusza (1r): „Ogólny Summarysz [!] Alfabetyczny Urodzonych, Zaślubionych i Zmarłych w Parafij Unierzyfz ułożony w Roku 1854 przez Księdza Mikołaja Szejnę Rządcę Parafij Unierzyskiej”.

⁴ Materiał onimiczny wyekscerpowałam do roku 1800.

⁵ Imiona dzieci urodzonych w 1670 r. włączyłam do dziesięciolecia 1671–1680.

materiału pozwoliła na ukazanie tendencji w imiennictwie męskim oraz żeńskim na terenie parafii unierzyskiej w końcu XVII w. i w XVIII w.

Imiona nadawane dzieciom w Polsce do XVIII w. – tak jak i dziś – należały do dwóch tradycji kulturowych: przedchrześcijańskiej (słowiańskiej) i chrześcijańskiej. Imiona słowiańskie (dwuczłonowe, formy skrócone od imion dwuczłonowych oraz imiona jednotematowe), dominujące od początku państwowości polskiej, zostały wyparte na przełomie XV i XVI w. przez imiona chrześcijańskie, związane z kultem świętych i błogosławionych (Malec 2001, s. 17). Rodzice, nadając imię chrześcijańskie, kierowali się względami religijnymi – „oddawali” dziecko pod patronat znanego im świętego, chcąc zapewnić mu w ten sposób opiekę i ochronę. Imiona chrześcijańskie, choć nieprzejrzyste etymologicznie, miały – podobnie jak imiona słowiańskie – charakter magiczny i ochronny (Rzetelska-Feleszko 2006, s. 22–23).

W analizowanym materiale dominują imiona chrześcijańskie. Wśród 57 występujących na badanym terenie imion żeńskich najczęstszym była *Marianna*, która została nadana 147 dziewczynkom. Imię wystąpiło w prawie całym badanym okresie, z wyjątkiem lat 1741–1750. Dużą popularność osiągnęło w latach 1681–1700, później liczba nosicielek imienia stopniowo spadała. Stało się ono ponownie bardzo modne od 1761 r. Najprawdopodobniej zostało utworzone od męskiego imienia *Marian*, było również błędnie rozumiane jako złożenie dwóch imion: *Maria* + *Anna* (Bubak 1993, s. 220). Według Jana Stanisława Bystronia imię to nosiła służebnica Maryi (Bystron 1938, s. 45). *Marianna* była również używana w zastępstwie imienia *Maria*, które należało wówczas do zakazanych, ze względu na bezpośrednie skojarzenie z Matką Boską. Imię to było również uznawane za nieszczęśliwe. Według tradycji ludowej, kto pojął Marię za żonę, szybko umierał (Bystron 1938, s. 44). W analizowanym materiale tylko raz wystąpiło imię *Maria*, zostało zanotowane na początku badanego okresu.

Nieco mniej popularnymi, ale również występującymi w prawie całym badanym okresie były imiona związane ze świętymi, których kult znany był w Polsce już od wczesnego średniowiecza: *Katarzyna* (55 nosicielek), *Agnieszka* (51), *Zofia* (45) oraz z postaciami biblijnymi: *Ewa* (46). Imię *Katarzyna* największą popularność osiągnęło w latach 1790–1800 (12 nosicielek), podobnie było z imieniem *Agnieszka*: w latach 1781–1790 nosiło je 10 dziewczynek, a w latach 1791–1800 – 9. *Zofia* najczęściej występowała na początku badanego okresu – w latach 1681–1690 ochrzczono tym imieniem 12 dziewcząt. W XVIII w. popularność *Zofii* była trochę mniejsza, jednak w prawie każdym z badanych dziesięcioleci (oprócz lat 1790–1800) imię wystąpiło od 1 do 6 razy. Najwięcej dziewczynek, którym nadano imię *Ewa*, urodziło się w latach 1701–1710.

Spośród 75 imion męskich, występujących na omawianym terenie, najczęściej nadawanym był *Jan* (97 nosicieli). Występowało ono w całym badanym okresie, również jako drugie, a nawet trzecie imię. Największą popularność

osiągnęło ono pod koniec XVIII w., w latach 1781–1800 (34 nosicieli). Popularność imienia związana była z kultem św. Jana Chrzciciela.

Do imion modnych należały również: *Józef* (62 nosicieli), *Antoni* i *Jakub* (po 47 nosicieli), *Paweł* (46), *Walenty* (35), *Piotr* (34), *Wawrzyniec* i *Tomasz* (po 25) oraz *Mikołaj*⁶ (22). Imiona te wystąpiły w prawie wszystkich dziesięcioleciach badanego okresu. Związane są z kultem popularnych świętych biblijnych: św. Józefa, opiekuna Matki Bożej, apostołów: Pawła, Piotra, Jakuba i Tomasza oraz świętych europejskich: Antoniego, Mikołaja, Walentego i Wawrzyńca.

Niektóre imiona nadawane dzieciom ochrzczonym w parafii unierzyskiej były popularne tylko w kilku początkowych i w kilku końcowych dziesięcioleciach badanego okresu, natomiast w innych dekadach XVII w. i XVIII w. pojawiały się sporadycznie lub nie wystąpiły wcale. Wśród imion modnych zanotowanych w tym czasie pojawiło się kilka imion starotestamentowych, np.: *Anna* (31 nosicielek), *Elżbieta* (14); imion świętych europejskich znanych w Polsce we wczesnym średniowieczu, np.: *Jadwiga* (30 nosicielek), *Barbara* (14), *Dorota* (12), *Małgorzata* (11), *Petronela* (9), *Agata* (7).

Podobnie jak w imiennictwie żeńskim, na badanym terenie wystąpiły imiona męskie, których popularność przypadła na początek oraz na koniec omawianego okresu. Do imion tego typu należały: *Franciszek* (32 nosicieli), *Kazimierz* (24), *Marcin* (17), *Mateusz* (17), *Baltazar* (7) oraz *Ludwik* (6).

Z kolei inne imiona chrześcijańskie były charakterystyczne tylko dla początku lub tylko dla końca badanego okresu. W innych dziesięcioleciach występowały one sporadycznie, lub nie wystąpiły w ogóle. Jedynym imieniem, występującym w początkowych dekadach badanego okresu był *Krzysztof* (10 nosicieli). Zanotowano je tylko w latach 1681–1720. Na końcu badanego okresu pojawiły się następujące imiona żeńskie: *Antonina* (16 nosicielek), *Franciszka* (15), *Salomea* (14), *Tekla* (11), *Józefa* (8), *Wiktoria* (7), *Apolonia* (6), *Domicela*, *Joanna* i *Julianna* (po 5 użytkowniczek). Wśród imion nadanych chłopcom, charakterystycznych tylko dla ostatnich dekad XVIII w., zanotowano: *Wojciech* (17 nosicieli), *Feliks*, *Leon* i *Wincenty* (po 5 nosicieli), *Jacek* i *Joachim* (po 4).

Wiele imion chrześcijańskich pojawiało się w badanym czasie „sinusoidalnie” – wystąpiły w kilku dekadach na początku analizowanego okresu, w następnych latach nie zostały zanotowane, następnie znów pojawiły się w którymś z dziesięcioleci, po czym znowu nie występowały. W analizowanym materiale w ten sposób pojawiały się następujące imiona żeńskie: *Magdalena* (20 nosicielek), *Teresa* (20), *Rozalia* (13), *Łucja* (12), *Felicjana* (8). Zjawisko ilustruje poniższa tabela 1.

⁶ Na przełomie XV i XVI w. na terenie Polski „najczęstszymi imionami są *Mikołaj* i *Jan*, z tym że *Jan* przeważa od połowy XV w.” – M. Karplukówna 1957, s. 382.

Tabela 1

Liczba użytkowników imion żeńskich występujących „sinusoidalnie” w poszczególnych dekadach badanego okresu

Dekada imię	1670- -1680	1681- -1690	1691- -1700	1701- -1710	1711- -1720	1721- -1730	1731- -1740	1741- -1750	1751- -1760	1761- -1770	1771- -1780	1781- -1790	1791- -1800
Magdalena	3	-	1	2	-	2	1	2	2	5	-	3	2
Teresa	-	5	-	1	-	2	1	-	1	2	1	6	1
Rozalia	-	-	2	-	1	-	1	-	2	1	-	3	3
Lucja	2	1	-	-	3	-	1	-	1	-	2	-	2
Felicjana	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	3	-

Imię *Magdalena* było bardzo popularne w prawie całym badanym okresie. Nie wystąpiło w trzech dekadach końca XVII i XVIII w. Podobnie występowały w analizowanym materiale imiona *Teresa*, *Rozalia* i *Łucja*. Na podstawie tabeli 1 nie można jednoznacznie stwierdzić, iż popularność jednych imion była ściśle związana z brakiem występowania drugich.

Proces ten znalazł szerokie potwierdzenie również w imiennictwie męskim, co ilustruje tabela 2.

Materiał obfituje w imiona chrześcijańskie, które nadawano dzieciom sporadycznie (mają one od 1 do 4 nosicieli). Większość z nich stanowiły imiona świętych i błogosławionych. Opierając się na częstości nadawania tych imion, można stwierdzić, iż kult tych świętych na badanym terenie nie był zbyt rozpowszechniony. W analizowanym materiale sporadycznie wystąpiły następujące imiona: *Brygida*, *Ludwika*, *Regina*, *Róża* (po 4 nosicielki), *Cecylia*, *Gertruda*, *Józefata*, *Monika*, *Zuzanna* (po 3 nosicielki), *Klara*, *Krzyszyna* i *Teofila* (po 2 nosicielki). Niektóre imiona wystąpiły w analizowanym materiale tylko raz: *Aniela*, *Emerencjana*, *Floriania*, *Genowefa*, *Karolina*, *Maria*, *Pelagia*, *Scholastyka*, *Teodozja* oraz *Wanda*, o której dalej. Sporadyczne występowanie części imion znajduje szerokie potwierdzenie w materiale męskim: *Fabian*, *Jacek*, *Jochim* (po 4 nosicieli), *Bonawentura*, *Gabriel*, *Julian*, *Sebastian* (po 3 nosicieli); *Ambroży*, *Benedykt*, *Błażej*, *Bonifacy*, *Dominik*, *Filip*, *Jan Nepomucen*, *Roch*, *Sylwester*, *Teodor* (po 2 użytkowników); imiona pojedyncze: *Aleksander*, *Bazyli*, *Celestyn*, *Cyprian*, *Dionizy*, *Eustachy*, *Faustyn*, *Felicjan*, *Hugo*, *Idzi*, *Kajetan*, *Klemens*, *Leonard*, *Marian*, *Maurycy*, *Rajmund*, *Romuald*, *Tymoteusz*, *Urban*. Wśród imion nadawanych sporadycznie najwięcej jest takich, które mają tylko jednego nosiciela. Niektóre z nich znane były w Polsce dopiero od XVIII w., jak np. *Aniela*, imię spopularyzowane przez siostry urszulanki (Bubak 1993, s. 14), czy męskie imię *Kajetan* (Fros, Sowa 1975, s. 271).

Do imion rzadkich należy zaliczyć *Emerencjanę*. Patronką imienia jest święta Emerencjana, męczennica rzymska, żyjąca w III w. (Malec 1994, s. 359). Według J. St. Bystronia nadawano je na terenie Polski dopiero od XVIII w.⁷ (Bystron 1938, s. 166). Znane w Polsce już we wczesnym średniowieczu imię *Krzyszyna* nie było na badanym terenie popularne, prawdopodobnie na skutek jego asocjacji z krzyżem. Imiona, będące żeńskim odpowiednikiem imion świętych męskich, były również bardzo rzadko nadawane. Do sporadycznie nadawanych imion żeńskich należy zaliczyć również *Anastazję*, *Helene*⁸ i *Urszulę* (po 7 nosicielek) oraz *Konstancję* (5). Pojawiały się one w różnych dekadach badanego okresu i nadawane były jednokrotnie bądź dwukrotnie.

⁷ Imię *Emerencjana* wystąpiło już w XVII w. w Ostrowi Mazowieckiej. W latach 1600–1610 zostało zanotowane 8 razy, por. Sadowska 2009, s. 148.

⁸ Możliwe, iż imię nadano pod wpływem mody na imiona literackie.

Tabela 2

Liczba użytkowników imion męskich występujących „sinusoidalnie” w poszczególnych dekadach badanego okresu

Dekada imię	1670- -1680	1681- -1690	1691- -1700	1701- -1710	1711- -1720	1721- -1730	1731- -1740	1741- -1750	1751- -1760	1761- -1770	1771- -1780	1781- -1790	1791- -1800
Albert	3	7	6 [1]*	2	2	-	3	-	1 [1]	3 [1]	-	-	-
Adam	-	2	1	5	-	-	2	-	2	2	-	3	2 [1]
Szymon	-	2	5	-	3	2	-	1	2	-	1	2	2
Andrzej	2	1	3	2	-	2	1	-	2	3	-	-	3
Maciej	-	-	6	1	1	1	-	1	-	2	-	3	4
Łukasz	2	2	1	1	-	2	1	-	1	-	-	2	3
Szezeşpan	-	-	-	3	3	2	-	-	1	-	1	2	2 [1]
Michał	-	1	1	1	1	1	-	1	-	1	1	2	4

* Nawisem kwadratowym oznaczono imiona nadane dzieciom jako drugie

Rzadko notowane imię *Marian*, oznaczające przynależność do rodu Mariuszów, rozumiane było jako męski odpowiednik *Marii* (Bubak 1993, s. 219). Mogło należeć do unikanych ze względu na asocjacje z postacią Matki Bożej (Bystroń 1938, s. 269). Prawdopodobnie drobni szlachcice mazowieccy nadawali dzieciom nietypowe imiona po to, by odróżnić je od dzieci chłopskich⁹.

W analizowanym materiale, oprócz dominujących imion chrześcijańskich, wystąpiły również imiona słowiańskie. Z imion żeńskich pochodzenia przedchrześcijańskiego wyekscerpowałam tylko *Bogumiłę*. Imieniem związanym z tradycją słowiańską jest również *Wanda*.

Dwuczłonowe imię *Bogumiła* (7 nosicieli) zostało utworzone od męskiego *Bogumił*¹⁰: *bog(u)*- ‘bóg’, pierwotnie ‘szczęście, bogactwo’; *-mił* ‘miły’ (Bubak 1993, s. 60). Jego występowanie przypada na lata 1761–1800. W XVIII w., w związku z osłabnięciem motywów religijnych w kierowaniu się wyborem imienia, zaczęły rozpowszechniać się różnego pochodzenia imiona świeckie, m.in. imiona bohaterów literackich, władców itp. (Rzetelska-Feleszko 2006, s. 23). Powrót do korzeni obserwowano właśnie w imiennictwie. Związane z tradycją słowiańską imię *Wanda* w analizowanym materiale zostało zanotowane tylko raz, na początku XVIII w. Najprawdopodobniej wymyślił je Wincenty Kadłubek, według spisanej przez niego legendy nosiła je córka władcy Krakowa (Bubak 1993, s. 310). W dotychczasowej literaturze przyjęto, iż popularność imienia przypadała na koniec XVIII w. oraz wiek XIX, i związana była z powieścią Marii Wirtemberskiej *Malwina, czyli domysłność serca*. Siostra tytułowej bohaterki utworu nosiła imię *Wanda*. Występujące w analizowanym materiale imię *Wanda* zostało zanotowane jeszcze przed powstaniem owej powieści.

W materiale wystąpiły również chrześcijańskie imiona męskie o słowiańskich korzeniach: *Stanisław*, *Kazimierz* i *Wojciech*, które to miały kolejno 36, 24 i 17 nosicieli, oraz tylko raz zanotowane imię *Władysław*. Imiona te nosili męczennicy i święci z krajów słowiańskich, którzy powiększyli grono świętych z Europy: św. Wojciech, misjonarz, zabity przez Prusów, św. Stanisław, biskup krakowski, św. Kazimierz, syn króla Kazimierza Jagiellończyka (Fros, Sowa 1975).

Znamienne dla badanego materiału jest występowanie tzw. imion przyniesionych (Bystroń 1938, s. 35–36). Przykładowo, jeśli dziecko urodziło się w dzień św. Katarzyny lub kilka dni przed tym świętem, otrzymywało imię *Katarzyna*. Najwięcej dziewczynek o imieniu *Agnieszka* urodziło się przed

⁹ W XIX w. w tym celu często nadawano chłopcom imię *Dionizy*, por. Fros, Sowa 1975, s. 135.

¹⁰ Imię *Bogumił* nie wystąpiło w analizowanym materiale.

21 stycznia, czyli przed dniem św. Agnieszki. Podobny proces dotyczył m.in. wspomnianej wyżej *Katarzyny* czy *Zofii* oraz wielu innych chrześcijańskich imion żeńskich. Porównując: wśród imion męskich najczęściej chłopców ochrzczonych imieniem *Walenty* urodziło się przed 14 lutego. Analogiczny proces obejmował również inne chrześcijańskie imiona męskie: *Wojciecha*, *Łukasza* czy *Józefa*.

Zjawiskiem mniej powszechnym, częstszym w imiennictwie męskim niż żeńskim, było nadawanie dzieciom imion podwójnych i potrójnych. Dwa, a nawet trzy imiona chrześcijańskie nadane dziecku miały zapewnić mu opiekę kilku świętych. W analizowanym materiale niektóre imiona nadano tylko jako drugie, np. *Faustyn*, *Hugo* czy *Idzi*. Najczęściej na drugim i trzecim miejscu nadawano imiona *Jan*, *Józef* oraz *Piotr* (4 nosicieli), *Albert* (3). Dziewczynki często chrzczono następującymi drugimi imionami: *Barbara*, *Petronela* i *Salomea* (po 2 nosicielki).

W tabelach 3 i 4 przedstawiłam dziesięć najczęściej nadawanych na badanym terenie imion kobiecych i męskich wraz z częstością ich występowania w poszczególnych dekadach.

Z przedstawionych powyżej tabel wynika, iż wśród imion najpopularniejszych pierwsze miejsca zajmują takie, które występowały w całym badanym okresie. Dalsze miejsca zajęły imiona, które w badanym czasie pojawiały się „sinusoidalnie” bądź były znamienne tylko dla końca omawianego okresu.

Powyższe wnioski warto zestawić z wynikami badań imiennictwa na Mazowszu od XV do połowy XVII w. przedstawionymi w pracy W. Szulowskiej (2004, s. 86) oraz artykułem K. Nowik, w którym autorka opracowała polskie imiennictwo w XX w. (Nowik 1998, s. 59–68).

Tabela 3

Dziesięć najczęściej nadawanych imion żeńskich na terenie Unierzyża w latach 1670–1800

Dekada imię	1670– –1680	1681– –1690	1691– –1700	1701– –1710	1711– –1720	1721– –1730	1731– –1740	1741– –1750	1751– –1760	1761– –1770	1771– –1780	1781– –1790	1791– –1800
Marianna	7	18	27	9	6	6	10	–	9	19	16	18	22
Katarzyna	3	7	6	2	2	3	–	1	6	3	3	7	12
Agnieszka	5	2	3	1	–	4	2	3	4	6	2	10	9
Ewa	6	3	4	9	2	1	5	–	2	3	4	5	2
Zofia	3	12	6	5	3	1	4	3	2	3	2	1	–
Ama	2	5	3	2	–	1	3	–	2	2	3	2	6
Jadwiga	4	3	9	1	–	1	–	–	–	3	5	3 [1]	–
Magdalena	3	–	1	2	–	2	1	2	2	5	–	3	2
Teresa	–	5	–	1	–	2	1	–	1	2	1	6	1
Antonina	–	–	–	–	1	–	–	–	2	1 [1]	3	4	4

Tabela 4

Dziesięć najczęściej nadawanych imion męskich na terenie Unierzyża w latach 1670.–800

Dekada imię	1670– –1680	1681– –1690	1691– –1700	1701– –1710	1711– –1720	1721– –1730	1731– –1740	1741– –1750	1751– –1760	1761– –1770	1771– –1780	1781– –1790	1791– –1800
Jan	3	4	5	8	6	4	1	5	2	10 [3] [[1]]**	11	17	17
Józef	3	5	5	3	1	1	3 [1]	1	4	8	3 [1]	5 [1]	16 [1]
Antoni	–	6	3	4	[1]	1	2	1	6	8 [1]	2	7	5
Jakub	3	9	7	2	2	1	1	2	2 [1]	3	–	3	10 [1]
Paweł	1	6	4	6	4 [1]	–	1 [1]	2	6	5	3	3	3
Walenty	2	4	5	1	1	2	3	–	2	6	3	4	2
Piotr	4	2	2	1	–	3	2	–	3 [2]	7 [2]	1	3	2
Franciszek	2	3	–	2	–	–	–	1	5	2	6	2	9
Tomasz	–	2	3	1	1	2	2	–	2	2	2	2	6
Wawrzyniec	2	2	2	1	–	4	1	2	2	3	3	1	2

** Podwójnym nawiasem kwadratowym zaznaczono imiona nadane dzieciom, jako trzecie

Tabela 5

Zestawienie dziesięciu najpopularniejszych imion żeńskich w różnych regionach Polski

L.p.	Imiona mazowieckie	Imiona w Unierzyżu	Imiona w XX w.
1.	Katarzyna	Marianna	Anna
2.	Anna	Katarzyna	Maria
3.	Małgorzata	Agnieszka	Krystyna
4.	Dorota	Ewa	Małgorzata
5.	Barbara	Zofia	Katarzyna
6.	Jadwiga	Anna	Zofia
7.	Elżbieta	Jadwiga	Barbara
8.	Zofia	Magdalena	Janina
9.	Agnieszka	Teresa	Agnieszka
10.	Helena	Antonina	Elżbieta

Tabela 6

Zestawienie dziesięciu najpopularniejszych imion męskich w różnych regionach Polski

L.p.	Imiona mazowieckie***		Imiona w Unierzyżu	Imiona w XX w.
	szlachta zagrodowa	szlachta folwarczna		
1.	Jan	Jan	Jan	Jan
2.	Stanisław	Stanisław	Józef	Stanisław
3.	Wojciech	Mikołaj	Antoni	Andrzej
4.	Jakub	Andrzej	Jakub	Piotr
5.	Maciej	Jakub	Paweł	Krzysztof
6.	Andrzej	Wojciech	Walenty	Józef
7.	Mikołaj	Piotr	Piotr	Tomasz
8.	Paweł	Marcin	Franciszek	Paweł
9.	Marcin	Maciej	Tomasz	Tadeusz
10.	Piotr	Paweł	Wawrzyniec	Jerzy

*** Imiona męskie z drugiej połowy XVI w.

Zestawiając ze sobą najpopularniejsze imiona z terenu Unierzyża z końca XVII w. i z XVIII w. z popularnymi imionami mazowieckimi z połowy XVI w. i imionami XX-wiecznymi, można stwierdzić, iż zaszły tylko niewielkie przesunięcia w obrębie imion modnych. Występujące na terenie Mazowsza od drugiej połowy XVI w. imię *Marianna* (Szulowska 2004, s. 84), najpopularniejsze na terenie Unierzyża w latach 1670–1800, nie mieści się w zestawieniu stu najpopularniejszych imion w Polsce w XX w. Zastąpiło je imię *Maria*, które w XX w. znalazło się na 2. miejscu. W drugiej połowie XVI w. na Mazowszu, w latach 1670–1800 na terenie parafii unierzyskiej oraz w XX w. najpopularniejszym imieniem męskim był *Jan*. *Stanisław* był równie często nadawany w drugiej połowie XVI w. i w XX w. Imiona *Piotr* oraz *Paweł* na przestrzeni wieków nie utraciły popularności, we wszystkich zestawionych okresach znalazły się wśród dziesięciu najczęściej nadawanych imion męskich.

Wnioski

1. W analizowanym materiale wystąpiło najwięcej imion chrześcijańskich, ich nadawanie miało na celu zapewnienie ochrzczoneму dziecku opieki konkretnego świętego.

2. Znalazło się tu również kilka imion zakorzenionych w kulturze słowiańskiej. Większość z nich to imiona dwuczłonowe (np. *Stanisław*, *Wojciech*).

3. Najpopularniejszym imieniem żeńskim na omawianym obszarze była *Marianna* (147 nosicielek), a męskim – *Jan* (97 nosicieli).

4. Niektóre imiona wystąpiły w całym badanym okresie, inne na początku i na końcu omawianego okresu. Część imion kilkakrotnie zanikała w ciągu dekad. Wystąpiło też wiele imion unikatowych, mających tylko jednego nosiciela.

5. Niektóre dzieci otrzymywały na chrzcie dwa lub trzy imiona świętych, zjawisko to było częściej spotykane wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

6. Imiona *Katarzyna*, *Agnieszka*, *Zofia* i *Anna* oraz *Jan*, *Paweł* i *Piotr* znalazły się w dziesiątce najpopularniejszych imion na Mazowszu w różnych okresach: XV – pierwsza połowa XVII w., w XVII–XVIII w. na terenie parafii Unierzyż oraz na terenie Polski w XX w.

Literatura

- Bubak J. (1993): *Księga naszych imion*. Warszawa.
Bystroń J. St. (1938): *Księga imion w Polsce używanych*. Warszawa.
Fros H., Sowa F. (1975): *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*. Kraków.
Karpłukówna M. (1957): *Z badań nad polskim nazewnictwem osobowym XV i początków XVI wieku*, cz. II. „Onomastica” III, s. 381–392.

- Malec M. (1971): *Budowa morfologiczna staropolskich imion złożonych*. Wrocław.
- Malec M. (2001): *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*. Kraków.
- Malec M. (1994): *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków.
- Nowik Z. (1998): *Zmiany frekwencyjne w zasobie w zasobie imion w Polsce powojennej*. [W:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*. Red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik. Warszawa, s. 57–71.
- Panasiuk A. (2007): *Osada na pograniczu Zawkrza*. „Głos Mławy” nr 35 549, s. 9.
- Rzetelska-Feleszko E. (2006): *Imiona w skali wartości*. [W:] *W świecie nazw własnych*. Warszawa–Kraków, s. 9–34.
- Sadowska D. (2009): *Imiona kobiece w latach 1600–1610*. [W:] *Antroponimia mieszkańców Ostrowi Mazowieckiej z lat 1600–1610*. Olsztyn (maszynopis).
- Szulowska W. (2004): *Dawna antroponimia Mazowsza (XV–XVII w.)*. Olsztyn.
- Zierhoffer K. (1957): *Nazwy miejscowe północnego Mazowsza*. Wrocław.

Summary

In the article, the naming convention in the parish Unierzyż in Mazovia was presented. The names had been excerpted from four parish registers of Unierzyż from 1670 to 1800. The analyzed material allows to ascertain that in that period of time and in the indicated area the most popular female name was Marianna and the male one – Jan. Several female (Katarzyna, Agnieszka, Zofia and Anna) as well as male (Jan, Paweł and Piotr) names, which used to appear with high frequency, were isolated too. Besides, many unique names referring only to one bearer were noticed as well.